

Annex documental

Document 1

ACA, Generalitat, N-VI, vol. 493,
Manual comú, 1545-1550.

1545, 9 desembre (f. 24 v)

«Per causa de la obra de la capella, columnes y archs y altres coses desus-crites per y entre los Rnts. y Magcs. Senyors Deputats del General del Principat de Cathalunya, residents en Barcelona, ab intervenció dels honor. oydors de comptes del dit General ab consell y parer de llurs honor. assessors y advocats ordinaris de una part, e mestre Anthoni Carbonell fuster ciutadà de Barcelona de la part altre són stats fets, pactats, fermats y jurats los capitols, pactes y avinenses següents

»Primerament lo dit Anthoni Carbonell se obliga e en bona fe promet als dits senyors deputats de fer e fabricar una paret de tota pedra de tres palms de gruix e dues canes sota terra, e si més ni haurà menester que li sie pagat més havant del preu fet, la qual dita paret a de puïar tant quant recarrà la volta de la capella qui té star sobre dita paret y dita paret ha ésser juncta y farà contraparet a la part que vuy és y deperteix la casa d'en M(est)re porter y partirà de la paret que és del ort o bassa fins a la paret novament fahedora dins l'arch que és en la entrada de la casa de la Deputació

»Item dit Anthoni Carbonell promet y fabricar una altra paret de nou de quatre palms de gruix en lo mig de aquell pati que és dins la dita casa de la Deputació devant la scrivania maior, ço és que de la demunt dita paret a la present paret fahedora aie dotze palms de tou, e sobre aquelles farà una volta grassa de la una de les dites parets a l'altra per fer les necessàries baxes ab sa scala e sa fines-

tra en dita paret per buydar les inmundícies e farà una altra volta grassa sobre la demunt dita scala y volta que ha fer pahiment a la capella

»Item dit Anthoni Carbonell promet fer de la prop dita paret fins a la paret devers la scala una altra volta que farà pahiment a la capella com l'altra demunt dita e de sota dita volta restarà botiga en la qual exirà la finestra per a buydar les inmundícies de dita privada

»Item dit Carbonell promet fer la paret del enfront de dites voltes semblant a l'enfront de la scrivania maior axí picat e obrat ab dos portals, hu per la botiga e una finestra demunt lo portal ho allà hont millor li appar e lo portal de la bassa per puïar a la bassa obrats e picats tots com los del pati de dita casa. E farà la scala de pedra picada que té puïar a la privada e darà claror tanta com porà per lo spirall de dita privada. E levarà e remourà tots los sehidors de dalt e posarni ha una bona seyhora, affi que de aquella se pugan servir de dalt, e farà un portal al cap de la scala alt. E enblancarà totes les dites privades altes y baxes y passatges y aquelles adaptarà alt y baix en tal manera que en la dita privada se puga haver servey dalt anant en aquelles per lo detràs de la dita capella y de baix muntant per la dita nova scala

»Item dit Carbonell se obliga de llevar la capella de allà a hont vuy està y posarla sobre les demunt dites voltes e hapuntalar e henfortir los arquets del cel e fer dos archs que reprenguen dels salmés dels dos arquets, ço és la hu de sa y l'altra dellà que vuy apunten ab dita capella affique vinguen encontrar en lo punt allà hont avia d'estar la columna en lo qual punt promet fer una clau que ha de fer ressabent a tots

los quatre archs de la mullura mateixa que aporten los arquets de dit pati ab ses represses y ses nanses de paner. E més promet fer tota la paret devers lo ort, ço és del portal de dit ort fins al racó inclusive del dit ort dins lo qual és la dita bassa consecutivament com la altra paret que és a la mà squerra entrant en lo dit ort ab una bella finestra semblant a la que ara és en la dita paret a la part squerra. E la dita paret muntarà tant alt com sie mester consecutivament a la dita altra paret nova que aquí és ab la mullura, gàrgoles y spigues e finestres y altres coses consecutivament y com requer dita obra conforma a la altra obra nova que fins assí és ja feta. E més farà una altra finestra dins la demunt dita capella ab sos sehedors la qual finestra farà ab son penjant y quasi de la forma de les dues finestres que vuy són en dita capella excepto emperò la mollura y fullatges que no farà en dita nova finestra. E la demunt dita capella tornarà e posarà aquella com vuy està sobre les dites parets y voltes noves sens ningun dan de les pessas e mullura que allí és y posarà y tornarà lo retaule y ses respalleres e armaris e pahiment baix com vuy està. E per quant de present ha dos o tres pessas rompudes en lo enfront de dita capella dit Carbonell promet que les dites pessas rompudes y encara totes aquelles altres que rompran, farà y fabricarà de nou affi que totes les pessas sien censeses y bones y netes del dit anfront de la dita capella

»Item dit Carbonell de hallà hont llevarà dita capella enpahimentarà de raiola nostrada com vuy los corredors estan empahimentats

»Item dit Carbonell farà lo sostro alt de allà hont llevarà la capella consecutiu dels altres sostros de dit corredor, de la

fusta que llevarà dels sostros allà hont posarà la capella o de fusta nova la qual li faltará ab sa jàssena de punta de alber folrada de fusta de fustet de Tortosa

»Item lo dit Carbonell farà y fabricarà dues columnes rodones de pedra de Tortosa bones y acunsades ab ses vases y sos capitells e obrades com una mostra ne ha donada la qual resta en poder del scrivà maior e aquelles posarà allà hont llevarà les altres dues perquè són primes, e lo perestal baix tant com tocarà a la barana per dar rahó a la vaza de dites columnes, les quals columnes seran de dos pessés quiscuna ultra los capitells y pedestral

»Item més lo dit Anthoni Carbonell promet llevar los dos salmés dels dos arquets qui han de seure sobre los capitells de les demunt dites dues columnes noves los quals salmés han de revar de gruix de la columna tant fins que lo gruix de la paret demunt los arquets ses bega e les mollures dessà la una part e de l'altra que isquen del gruix del dit salmer sens degollar ni nafrar lo gruix de les columnes affi que totes les mollures nasquen de dit salmer fins a tant que don rahó a les mollures dels arquets

»Item promet lo dit Anthoni Carbonell que a tot son risch y perill e despeses apuntalarà y se assegurarà de tots los archets y archs de la dita casa de la Deputació per lo llevar y remoure y mudar de la dita capella y nova fàbrica y posar de les dites dues noves columnes de pedra de Tortosa y dels dits dos archs nous affi i effecte que sens alguna lesió nocument o perill de la altra obra de la dita casa de la Deputació sie mudada dita capella, pilars y archs com és dit

»Item dit Anthoni Carbonell se obliga de donar pedra, fusta, puntalades e la pedra de les susdites columnes de Tortosa e armar la capella e mans de tota la gent e tot lo pertret que és menester

a la demunt dita obra e acabar aquella com de bon mestre se pertany d'assí per tot l'any sinc cents quaranta y sis ab tota aquella limpiesa y netedat que la dita obra requer y de un singular mestre se pertany, e a totes ses despeses farà y acabarà tota la dita obra y administrarà y posarà tot lo que serà necessari per lo degut compliment de dita obra y farà totes les portes necessàries per als portals y finestres demunt dites en quant toca a la fusta y mans, la clavó emperò y altres coses de ferro vingue a càrrech dels dits senyors deputats

»Item los dits senyors deputats donaran e pagaran al dit Anthoni Carbonell per tota la demunt dita obra, mans, pedra, fusta y pertret de aquella com dalt és declarat mil ducats de or valents mil y doscentes liures barceloneses, ço és de present per lo aparell de haver la pedra de Tortosa cent ducats de or, lo mes avant a compliment de les dites mil doscentes liures li donaran y pagaran quiscun mes segons que los dits senyors deputats conexeran y veuran continuarse dita obra a llur bona coneguda. E lo dit Anthoni Carbonell per cumplir y servir les coses predictes totes y sengles per ell dessus promesses ne done per fermanes (tatxat: Barthomeu Aldabó) sinter y Miquel Vidal calsat e Jaume Monsuar fuster (al marge: Jonot Borràs fuster y Miquel Farrero tapiner) ciutedans de Barcelona y quiscú dells insolidum qui ab ell y sens ell sien tengudes e obligades a les coses predictes totes y sengles, obligantne principals y fermanes llurs persones y llurs béns y de quiscú dells insolidum com per deutes fiscals. Es emperò entès per tot dupte excloure que lo dit Anthoni Carbonell hage y sie obligat acabar y fer la taulada que ara és sobre la dita capella y tot lo que més avant sie mester en la dita taulada per lo degut compliment de aquella y aquella li ha ésser pagada ultra les dites mil y doscentes liures axí lo que

fins assí és fet com lo que per avant ha fer segons la avinensa y scarada per los olim Deputats feta ab lo dit Carbonell sobre la dita taulada. Testes...»

Document 2

ACA, Generalitat, N-129,
Deliberacions (1545-1548).

1548, 25 juny

«Lo dit dia Francesch Carbó, Pere Gavà, Anthoni Matheu, mestres de cases, Pere Vidal, Francesch Patau, Jaume Monseny e Gabriel Mariner, fusters, prestat per ells jurament en mans y poder dels S. Deputats feren relació en la forma següent v(idelicet) que ells han vista y mirada la obra capitulada ab Anthoni Carbonell la qual stà bé conforme a la capitulació. És ver emperò que fa fer y acabar

»Primo la scala que fa a fer a la necessària baix ab una finestra per a buidarla és estimada a XII ll.

»Més falta a fer un mijà de rejola per tancar la privada, stimen la rejola, guix y mans I ll. IIII s.

»Més falta lo empaymentar, ço és per reiola, morter y mans, I ll. IIII s.

»Més falta y fa emblancar totes les necessàries y posar seydores y loch per traure les immundícies, stimen VII ll.

»Més fan acabar les privades dalt y stimen X ll.

»Més per quant les columnes no són fetes conformament a la mostra, stimen lo manco fet L ll.

»Més falten les portes de les privades y stimen aquelles per la fusta, mans y claus X ll.

»Més falta un mijà que fassa passatge a la privada dalt, la qual stimen per mans, reioles y guix X ll.

»Més falta lo empaymentar lo entorn

del simbori y stimen per la reiola, mor-
ter y mans IIII ll.

»Sumen dites partides cent cinc ll. y
vuyt sous.

»Més stimaren lo dit Anthoni
Carbonell feu ultra del contengut en la
dita scarada

»Primo per lo més avant dels dos archs
que ha fets en lo cap de la scala per
ésser fets de millor art que no raonava
la capitulació LXXX ll.

»Més pèr lo capitell penjant als dits
archs XXXX ll.

»Més per la scala ha feta per pujar dalt
XXI ll.

»Més per lo simbori axí com stà,
excepto lo daurat y panell rebutut lo
sostre havie fet conforme a la capitula-
ció en lo qual emperò fa acabar la talla
y ensostrar lo entorn de dit simbori que
stimen a CLVII per quant ab presupò-
sit que lo dit simbori sie acabat de
ensostrar y la talla y penjant dell, sti-
men a les dites DLXXX ll. (Suma)
DCCXXI ll.»

Marià Carbonell i Buades

Document 1

Barcelona, Institut Municipal
d'Història de Barcelona, Casa de
l'Ardiaca, documentació personal de
M. Garriga i Roca, caixa 1, 15 de
juny de 1860.

«Memoria

»Planos, detalles, condiciones y presu-
puesto de las obras de reparación y
mejora que deben practicarse en el
antiguo edificio de la Audiencia
Territorial de Barcelona

»Acabo de reconocer el antiguo y pre-
cioso edificio Real Audiencia cuya
ruina ha podido evitarse gracias al [...] desvelo de V. E. Para la conservación de sus bellezas artísticas. Por el resultado de dicho examen cumplo con el deber de manifestar a V.E.

»1º Que las reparaciones verificadas en el claustro y reedificación de la fachada oeste, cuyo pensamiento practicado bajo los auspicios de V.E. en el año 1855 dio lugar a encontradas opiniones, y me valió una muestra de su aprecio, se hallan en un estado de solidez que no se nota señal alguna de haber hecho el menor sentimiento de obra reparada. Por lo tanto es muy satisfactorio todo lo concerniente a la estensa parte del edificio en el 2º alto que [...] las piezas de relatores y las del archivo en las que de orden de V.E. se hallan colocados los interesantísimos legajos que antes de ahora se perdian en el desvan debajo de un techo lleno de goteras.

»2º Que los entramados del 1º y 2º alto con su rico artesonado que cubre el claustro, de cuya reparación depende la conservación de los frentes sud y este asi como la cubierta y referido artesonado del piso pral de esta parte del edificio, se encuentran en un estado lastimoso. Su reparación la considero posible, pero no deja de ser arriesgada atendiendo al estado de podredumbre en que se encuentran los entramados con motivo

de las lluvias que penetran por las ven-
tanas de la galeria del segundo alto, y por el aguas de las goteras que filtrando entre las latas de la cubierta construida a teja vana, queda encharcada en el suelo, cuyo mal tomaria mayor incremento si no se tomase ninguna precaución para darle salida.

»Y la dificultad de la reparación sube de punto atendiendo a que los frentes en que se apoyan los citados entramados existen unos grandes y esbeltos ventanales de forma ojival sostenidos por columnas muy altas y tan delgadas que solo tienen el diametro de 14 cm, que en algunos se halla reducido a 11 cm con motivo del apostillamiento del fuste o caña en su parte inferior, mientras que el grueso de los arcos con sus jambas, y la pared del segundo alto hasta la cubierta tiene 58 cm de espesor, cuyo gran macizo, gravita sobre los vanos y columnitas que aunque calcarea conchi-fera de sólida textura, no guarda su resistencia la debida proporción con la enormidad del peso que contienen.

Los dibujos de planta gral y seccion del patio y claustro con vistas de uno de sus frentes y detalle de tamaño natural respeto a las columnas, arrojan la luz necesaria para evidenciar lo delicado de la reparacion que por otra parte es indispensable y considero urgente.

»Las obras que a mi modo de ver deberian practicarse desde luego por su orden consisten: En hacer los apeos correspondientes a los frentes del claus-tro del este y del sud: En la reparación de los entramados del techo del claustro, o sea del piso principal con su artesona-do y de la cubierta cambiando en [...] y en especial sobre la capilla de s. Jorge los maderos que al tiempo de la repa-ración se hallen en mal estado; y final-mente cerrar con puertas a dos batientes las ventanas del segundo alto, poner a nivel del suelo del segundo alto tirantes de hierro que sujeten y enlacen las pare-des del frente del claustro con las [...]

como lo verifique en la parte opuesta del mismo claustro y demas obras anexas que son objeto de los planos presupuestos y condiciones facultativas que tengo el honor de poner a manos de V.E.

»La reparación es delicada por las razones que llevo expuestas y aun cuando salió bien la de la parte opuesta del mismo claustro no me hago ilusiones, y con la franqueza propia de un artista que desea obrar con prudencia y salir airoso de sus compromisos, me atrevo a manifestar a V.E. que antes de emprender la dirección de las obras me complaceria verme auxiliado por una comision delegada por la Academia de Bellas Artes, o de la especial de conservación de monumentos y edificios públicos cuyo [...] me proporcionaria la ventaja de [...] con mayor resolución a las eventualidades que durante su curso pudieran presentarse.

»3º Despues de la reparación de que acabo de hablar que he calificado de necesaria y urgente, entiendo que deberia tomarse la precaucion necesaria para la seguridad y conservación del edificio colocando en el techo dos pararrayos a fin de evitar que se repitan los deterioros que en otras ocasiones ha sufrido con motivo de algunas centellas que han caido en él, siendo su esposición tanto mayor cuanto se halla situado y contiguo al campanario de la Santa iglesia Catedral.

»4º Son obras sumamente útiles y de publica conveniencia la reparación de la escalera principal y del embaldosado del primer piso que por su estado de desgaste no solo presenta un mal especto sino que hace incomodo su transito.

»5º Considero finalmente de bastante utilidad el habilitar el segundo alto para lo cual bastaria reconstruir con ladrillo común el actual enladrillado y revocar sus paredes.

»Las obras de seguridad, utilidad y conveniencia que dejo indicadas son objeto de la 2ª parte del presupuesto ya

que no exigen el esquisito cuidado y la urgencia de las primeras. Hay no obstante otras obras de reparación y restauración de las que dejo de hablar por ahora con ánimo de ocuparme de ellas otro dia por que no las considero urgentes ni de necesidad tan imperiosa como las que van apuntadas.

»Lo digo a V.E. en cumplimiento de la Real [...] que V.E. tuvo la dignacion de comunicarme con oficio de 7 de marzo último.»

Document 2

Barcelona, Arxiu General de la Diputació de Barcelona, *Llibre d'actes de la Comissió Provincial de la Diputació*, p. 143 i 144.

«Sesión pública ordinaria de la Comisión Provincial de 7 de agosto de 1893.

Visto el oficio del Arquitecto de esta Diputación, en el que manifiesta que, habiéndose realizado la restauración de las paredes del patio bajo de este Palacio en virtud de lo acordado por el Cuerpo provincial en 23 de mayo último, y teniendo en cuenta que las citadas obras interesan en parte al patio central, por cuya razón convendria armonizar esta parte del edificio con la que se halla ya restaurada, ha formulado y remite el presupuesto de las obras que deberan realizarse en el citado patio central.

»Atendiendo que la importancia artística de dicho patio se halla desmerecida por el actual estado en que se encuentran sus paredes; que con las obras que se proyectan, que ocasionaran un gasto relativamente pequeño, se les devolverá su belleza primitiva, y que es de urgencia practicar las referidas obras a fin de armonizar esta parte del edificio con la restaurada, y evitar el desagradable contraste que resultaria si dejase de restaurarse el referido patio central.

»En presencia del artº 98 párrafo etc [...]

»La Comisión declara urgente el asunto y adopta con carácter de interinidad y sin perjuicio de dar cuenta a la Diputación en la primera sesión que celebre el siguiente acuerdo:

»Se aprueba el presupuesto formulado por el arquitecto de esta Diputación en 28 de julio último de las obras de restauración de las paredes del patio central de este Palacio que importa mil novecientas noventa y tres pesetas; y se autoriza a dicho arquitecto para que proceda por Administración de realizar las referidas obras con cargo al capítulo 3º [...] etc. Del presupuesto del corriente ejercicio y hágase saber esta resolución en la forma de costumbre al arquitecto y a la Contaduría a los fines de su incumbencia.»

Document 3

Barcelona, Arxiu General de la Diputació Provincial, lligal Q-681, exp. 4. [Consulta de la documentació que forma part del buidat de l'Arxiu General de la Diputació dut a terme per la Subdirecció General d'Obres i Manteniment del Departament de la Presidència.]

«Projecte 22 de novembre 1893. "Obras de restauración en el patio central de la Real Audiencia." Executat del decembre 1893 al gener 1894.

»Arranque de manposteria y silleria. Labra de silleria en paramentos. Idem de idem en paramentos y molduras. Colocación en obra de silleria. Fábrica de manposteria en obras de refuerzo. Fábrica hidráulica de ladrillo [...] de refuerzo. Revoque y enlucido con mortero hidráulico.

»Projecte 28 de decembre 1894. "Obras de conservación y reparación en el patio de la Real Audiencia." Executat entre l'abril i el maig de 1895

»Arranque de manposteria y silleria, sustitución de sillares, obras de consolidación y transporte de escombros.

»Proyecto 28 d'octubre de 1897. "Sustitución de piezas de silleria y obras de refuerzo en el patio de la Real Audiencia." Executat del decembre de 1897 al febrer de 1898.

»Para completar y terminar debidamente las obras de albañileria y canteria que han sido realizadas con el objeto de restaurar el Patio bajo del Palacio... interesa no solo ultimar los trabajos de refuerzo iniciados sino tambien sustituir varias piezas de silleria entre las cuales se cuentan algunos elementos importantes que fueron destruidos o mutilados en épocas anteriores... Camilo Oliveras. 28 de octubre de 1897.»

Document 4

Barcelona, Arxiu General de la Diputació Provincial, lligall Q-674, expedient 1 (esborrany); Barcelona, Arxiu General de la Diputació Provincial, lligall 2687, expedient: Obras en el antiguo palacio de la Audiencia de propiedad hoy de la Diputación.

«Josep Bori. Memòria sobre les obres a fer en el Palau de la Generalitat de Catalunya Gener de 1912.

»No es la primera vegada qu'en parlem d'aquestes obres. Poch després d'haberes comensades y ab ocasió de demanarse la autorització per l'últim emprèstit provincial, donavem una idea general de les que hi havia a fer y del seu import.

»En aquella memoria deyem com el Palau havia vingut á les mans de la Diputació en un estat deplorable per falta de conservació, y més deplorable encara per les mutilacions y els afegits barroers y pobres que s'hi habian anat posant y que demostraven la falta d'amor y respecte a l'obra y la carencia de

gust en els qui disposaven aquelles heretgies.

»També deyem allí com lo primer que va ferse al entrar en possessió del palau, va ser l'enderroch de tots aquests postissos emprenent l'obra de sanejament artístich del edifici y la reparació dels elements ruinosos, principalment les cobertes de tota la part més vella, que estaven cayentse a trossos.

Conjuntament vá comensarse la instal·lació de les sales de l'Institut d'Estudis Catalans en el segon pis, y la del arxiu del Reyal Patrimoni y de les oficines d'Obres públiques en el pis primer.

»Aquestes obres estaven en curs al escriurer aquella primera memoria van acabarse, y s'ha anat avensant en les restauracions y en les instal·lacions que falten; pera analizarlas seguirem en el mateix ordre en que les expresavem en la memoria ja aludida.

»En el primer pati res s'ha fet més que posar un dels ampits esculturats de pedra picada que s'havien substituït ab fusta, y la gàrgola de recó immediat á dit empit, que també faltaba.* En cambi en la galería qu'el rodeija va tirarse á terra la volta de mahó arrevo-sat que s'havia construït davant la capella de sant Jordi, substituïntla per l'enteixinat de fusta igual al resta de la galería. Van arrencarse l'arrevossat y regruixos de les parets de llevat y mitj día, trovant una finestra ab arch apuntat y una porta que correspon á la xemaneja de secretaria que estaven amagades y s'han refet, posant a la segona els capitells, bases y guardapols ab peanes que hi faltaven, y ab l'element de fris esculturat que va trovar-se posat com a reble de les paretotes de sobre la capella y la silueta que de la part motllurada va quedar á la pedra quant van retallar els relleus pera allisarla á fi d'aplicarhi

* Probablement es deu tractar de la gàrgola número 7. Vegeu el gràfic 1, fig. 8.

arrevossat, va poder reconstituïrse exactament aquesta part motllurada, y en lo possible, el fris d'acabament.

»Además vá posarse el revestiment de sillaret en les parets descostrades tal com estava ja en les dos qu'els i fan parella.

»També es va treurer la pobra finestra oberta en lo que era sala del col·legi de procuradors substituïntla per un finestral de primissims mainells iguals als existents á l'altra banda de galería.

»La feina a fer en aquest primer pati (desde'l carrer del Bisbe al de s. Honorat) es important y pot serho molt més si arriba el temut moment de tenir que desmontarse les ales ruinoses de la galería.

»En la part baixa s'han de refer totes les vidrieres y portes, s'han de modificar l'arcada qu'es troba atracada á la paret de sota Secretaria, s'ha de reposar el motlluratje d'ampit d'unes finestres, s'ha de fer de nou tot l'enteixinat de sota Secretaria y refer, canviant totes les peses que ho necessitin, l'altre entetxinat que correspon á sota la galería.

»Queda també com á obra indicada á fer, pero ja en ultim terme per tenir qu'anar enllassada ab una variació molt general de distribucions, l'enderrocament de tot el cos d'edifici en que hi ha la escala secundaria que baixa á Contaduria y el departament vestíbul en que están á dalt els ordenances, tornant á deixar lliure y visible la prolongació de la galería que corre sobre la porta del carrer del Bisbe, fins á trobar el cos d'edifici ja ben fet que correspon á lo de la plassa de sant Jaume.

»En la part alta s'han de treurer tots els montants y bastiments de fusta que recuadren les arcades de la galería y ab ells els embans y regruixos d'obra qu'en tals bastiments s'apoyen, y un cop posats al descobert els ampits y arcades ferhi les reparacions qu'el seu estat demani.

»S'ha de posar tot el paviment de marbre de la galeria, fet ab pessas de tons diferents formant dibuix geomètrich.

»S'ha d'obrir una més ample comunicació entre la galeria y el saló de Sant Jordi y entre aquella y la escala, suprimint les portas que actualment hi ha y sobretot la de l'escala que desentona fortament dintre de l'hermós conjunt del pati.

»Aquesta obra es important y delicada porque es tracta de foradar molt mes les massisses parets aont van á parar les arcades y voltes del gran saló de Sant Jordi y s'han de establir allí aquets portals á manera de pórtich construïts amb pedra y marbres en la proporció que demanen les dimensions y robustesa del saló de Sant Jordi y la riquesa y filigranes d'aquell pati qu'es el tros més bell de tota la casa.

»En la part alta s'han de completar tots els pinacles que constitueixen la cresteria, y enllassat ab la desaparició del Arxiu de que tindrém de parlar, s'ha de refer una part del sostre reposant les bigues de fusta, y refer aixís mateix la teulada en la part que no s'ha arreglat encare.

»Ja he dit que les obres podien adquirir una importància molt mes grossa si arribava el cas de tenir que desmontar les ales de la galeria.

»Es trova aquesta en un estat tan greu d'alteració de posició en els seus elements estàtics que no seria estrany fos impossible, ab el temps, prescindir de acudir á la seva reconstrucció.

»No voldríem tenir que posarhi ma per amor y respecte á l'obra.

»Desmontarla, numerar les peces, refer les que siguin inútils, refer els fonaments, tornar á aixecar la construcció peça per peça, es obra delicada, representa molts punts á resoldre y té les seves dificultats, pero tot això es factible y no constitueix més que un de tants problemes constructius; pero lo impossible es evitar que ab la desfeta no perdi

la construcció aquell'aroma de cosa no profanada, aquella santa virginitat de l'obra que guarda encara en els seus junts la pols del día que vá aixecarse, l'empremta de les mans que van bastirla.

»Y en les cas present ahont les peces s'aguanten cuasi per miracle, ahont totes han pres vicis de posició que les farien inservibles, el desfer la galeria representaria tant com renovar la major part dels elements y obtenir un retrato que may pot valdrer l'original.

»Are á n'aquestes rahons de sentiments y d'estètica poden afegirshi les raons d'economia per lo que tindria d'importar la construcció de les bastides per l'apoi de tota la obra, el desmontatge cuidados y metódich, els nous elements á treballar, la refonamentació, la reconstrucció ordenada peça per peça de tot lo desfet.

»Per això deyem que no voldríem tenir que posarhi má y sols ho farem com á mal menor, el día en que la ruina es presentés inevitable.»

Document número 5

Barcelona, Arxiu General de la Diputació de Barcelona, lligall 4086, expedient 12, Joan Rubió i Bellver, Comunicat al president de la Diputació.

«Excm. Sr.

»Mentres s'está fent un estudi compert i detallat de les condicions d'equilibri en qu'es troben les galeries del pati de Sant Jordi i la seva consegüent estabilitat, atenent a les indicacions fetes per V.E. i tenint present la proximitat de la festa del Sant Patró de Catalunya, en la que la multitut invadeix el pati i totes les seves annexes galeries, em permeto la llibertat d'avençarli lo següent:

»De les quatre galeries del pati, la senyalada amb la lletra A (galeria de ponent) en el plànol adjunt, està molt desploma-

da cap el seu interior, i els seus cornisaments alts, tenen una curvatura molt pronunciada també cap a l'interior.

»La senyalada amb la lletra B (galeria de llevant) ha tingut un descens ocasionat per l'assiento del gran arc rebaixat que la sosté i les altres dugues galeries que per elles no haurien fet cap moviment han seguit, en part, els moviments de les altres.

»Els moviments a que ens referim han tingut la trista conseqüència de trencar algun capitell i columna, de manera que la situació actual es en algunes de les seves parts angustiosa. La cartela que sosté una part de la galeria A està trencada d'un modo moltíssim perillós, i donat el desplom de les columnes i que elles avui carreguen sobre el buit, sembla ja impossible que no hagi caigut.

»Les columnes senceres i sense escantellar tenen una secció transversal de 112'48; i la carga que suporten actualment les de la galeria senyalada amb la lletra B es de 13.682kgs. lo que fa una carga de 121'64 per centímetre quadrat. Però com resulta que moltes d'elles estan escantellades i apoen malament sobre les seves respectives bases allavors la secció practica i veritable de carga es molt inferior. Aixís la columna senyalada de lletra m (galeria de llevant. Columna propera al Saló de sant Jordi) en el planol quina secció es la dibuixada, no mes té una secció útil de 97'45 centímetres quadrats, i per lo tant la carga per centímetre quadrat en ella es de 140'40kg.

»Basta indicar aqueixes xifres per a fer veure que están les columnes excessivament carregades i que el treball a que están subjectes les ha d'inutilitzar necessàriament, i ja es un cas notable de llarga vida el que elles ofereixen.

»Soc del parer de que en la propera festa del Patró de Catalunya es tindria de prohibir el pas en la galeria senyalada de la lletra A i procurar que les mol-

tituts no invadissin el pati com es costum antiga que aixis es façi.

»Aquest el parer del que sotscriu i que sotmet al mes il·lustrat criteri de V.E.

»Barcelona 21 de març de 1922. L'arquitecte interí de la Mancomunitat: Joan Bellver.»

Document 6

Barcelona, Arxiu General de la Diputació de Barcelona, 1924, J. Rubió i Bellver, Projecte de reforç estructural, condicions facultatives, lligall 4086, expedient 1.

«Condiciones facultativas.

»Las obras de deshacer, trasladar y reconstruir las tres galerías del patio de S. Jorge se harán bajo la inmediata inspección del Arquitecto de los Servicios Generales y de Beneficencia de la Mancomunidad de Cataluña, quien dará órdenes precisas y minuciosas sobre todas y cada una de las operaciones a hacer, sin que el Contratista pueda por sí tomar decisión alguna, respecto a apuntalamientos, desmonte, traslados, reconstrucciones, clases de materiales a emplear y su colocación en obra; antes al contrario, se ha de someter en todo momento y ocasión a las órdenes que para el mayor éxito de la obra, les sean dadas por el Director, cualesquiera que ellas sean; dichas obras se practicarán atendándose a las condiciones siguientes:

»A) Se señalarán todas y cada una de las piedras de que están formadas las tres galerías por medio de números y letras registradas debidamente en listas adecuadas para poder ser colocadas nuevamente cada una de ellas exactamente en el mismo sitio que ocupan actualmente.

»B) La operación de deshacer y reconstruir las tres galerías, se hará, en todo lo que el trabajo lo permita, por hiladas

horizontales y no se empezará a deshacer una hilada sin que antes esté totalmente desmontada la superior.

»C) Como quiera que es de absoluta e imprescindible conveniencia, que en todas las operaciones de deshacer y reconstruir las tres galerías del patio de S. Jorge, se alcance la seguridad de que no se han de producir esportillamientos ni deterioros en las piezas que las forman, el contratista, se atenderá a las indicaciones que en cada caso le pueda hacer el Director de la obra para la mayor perfección del trabajo a efectuar.

»D) Los hierros que el Director de las obras disponga que se coloquen en los sitios y condiciones que se juzgue conveniente, se pintarán abundantemente con cera derritida antes de ser colocados en obra.

»E) Únicamente se empleará como material de unión el cemento llamado "Sanson" mezclado convenientemente y de cantidades proporcionales a juicio de la Dirección facultativa con arena de mar bien limpia.

»F) La forma y disposición de los apuntalamientos que se han de montar para el sostenimiento provisional de los envigados del piso alto y del tejado, así como el de los arcos que cruzan la galería, se harán del modo, forma y dimensiones que señale el Director facultativo según sea lo que respecto a dichos arcos se resuelva [...]

»Barcelona 18 de julio de 1924. El arquitecto de los Servicios Generales y de Beneficencia.»

Document 7

Desmuntatge de la galeria:

Barcelona, Arxiu General de la Diputació de Barcelona, 1924, Carta de Governació Civil [signada pel secretari del Govern] adreçada al president de la Mancomunitat de Catalunya per la qual

es dona resposta a la sol·licitud d'exempció de subhasta demanada per la mateixa Diputació en relació amb les obres de consolidació que es preveuen portar a terme a la galeria gòtica, lligall 4086, expedient 1.

«Vista la instancia elevada a este Ministerio por el Consejo permanente de la Mancomunidad de Cataluña, acompañada por el proyecto para las obras de consolidación de las galerías del patio de San Jorge del palacio de la Generalidad en que se hallan establecidas las oficinas de aquella y las de esa Diputación y solicitando la oportuna exención de subasta para las mismas, importantes 110.783 pesetas.= Resultando que en sesión de 17 pasado fue aprobado el proyecto presentado por el arquitecto de los de los Servicios generales de la Man-comunidad para proceder a desmontar y reconstruir las tres galerías que aun no han sido objeto de restauración y que según aparece de la memoria que se acompaña a aquel y de la colección de fotografías unidas se hallan en tal estado que su abandono constituiría una responsabilidad en que no quiere incurrir el consejo.= Considerando que se trata de un monumento arquitectónico formado por obras levantadas en diversas épocas, todas ellas de singular nobleza riqueza y majestad, y que es necesidad imprescindible deshacer tres de las galerías del bellísimo patio de san Jorge, que aparecen desplomadas de un modo muy pronunciado y reconstruirlas colocando sus elementos dentro de la verticalidad, y que por el especialísimo carácter de dicha reconstrucción, se hace muy difícil sino imposible el que se pueda llevar a cabo por el sistema de subasta y contratas según manifiesta el arquitecto en su memoria.»

»3 de octubre de 1924.»

Joan Pey